

POKLICNE BOLEZNI

Andrea Margan,
Martin Kurent,
Metoda Dodič Fikfak

V prihodnost na
izkušnjah preteklosti

Poklicne bolezni

Poklicne bolezni: **pravni** in ne medicinski termin.

Kompromis med stroko in politiko, odvisen od gospodarske moči in stopnje razvitosti varnostne kulture.

Poklicna bolezen je katerakoli bolezen, ki nastane kot posledica izpostavljenosti dejavnikom tveganja, ki izhajajo iz dela, ki ga delavec opravlja. **(OSH EU/ILO)**

Slovenija

Poklicna bolezen je bolezen, povzročena z **daljšim** neposrednim vplivom delovnega procesa in delovnih pogojev na določenem delovnem mestu ali na delu, ki sodi v neposredni okvir dejavnosti, na podlagi katere je **oboleli zavarovan** in je navedena v **Seznamu PB**.

Poklicne vs. ostale bolezni

Poklicna bolezen se od nepoklicne razlikuje samo v vzroku.

V primeru poklicnih bolezni je vzrok izpostavljenost na delovnem mestu.

Potek in zdravljenje bolezni je enako, ne glede na vzrok bolezni.

**POKLICNE
BOLEZNI**

Zakaj je pomembno odkrivati poklicne bolezni ?

univerzitetni
klinični center ljubljana

Potrditev PB pomembna zaradi:

- Pravic, ki jih ima poklicno bolan delavec:
 - odstotek nadomestila OD za čas odsotnosti iz dela zaradi PB
 - pravice iz invalidskega zavarovanja
- **Takojšnje terapije delovnega mesta**
- Raziskovalnega razloga

Ocena letnega števila PB

na 800.000 zaposlenih

do 1000 pričakovanih

**POKLICNE
BOLEZNI**

Pravilnik o PB

24.2.2023

Ugotavljanje obstoja poklicne bolezni kot **pravice iz zdravstvenega zavarovanja** – plačnik ZZZS.

Obstoj PB ugotavlja interdisciplinarna komisija s sedežem na KIMDPŠ.

Pravilnik se je začel uporabljati s 1.5.2023.

univerzitetni
klinični center ljubljana

V prihodnost na
izkušnjah preteklosti

**POKLICNE
BOLEZNI**

Delavca na možno PB **mora** opozoriti:

- izvajalec medicine dela,
- njegov izbrani osebni zdravnik in drugi lečeči zdravnik,
- imenovani zdravnik in zdravstvena komisija ZZZS,
- izvedenski organ ZPIZ,
- sindikalni zaupnik ali delavski zaupnik za VZD,
- strokovni delavec za varnost pri delu,
- delodajalec,
- inšpektor pristojen za delo.

Vloga

- Izpolnjeno vlogo za ugotovitev poda delavec sam neposredno na KIMDPŠ.
- Vloga – priloga pravilnika.
- Pisni **izvid z diagnozo bolezni specialista** s specialističnega področja, ki obravnava bolezen, za katero se sumi, da je poklicna.
- Izpis obdobj zavarovanja pridobljen od ZPIZ.

Vlogi se lahko priloži:

- Izjava o varnosti z oceno tveganja za delo, ki ga delavec opravlja oziroma jih je opravljal.
- Izvid preventivnih zdravstvenih pregledov delavca.
- Morebitna druga dokumentacija v zvezi s poklicno boleznijo, glede katere se vlaga vloga.

Priprava vloge za ugotavljanje PB

Pri pripravi vloge delavcu lahko pomaga:

- izvajalec medicine dela,
- specialist, ki je obravnaval bolezen, za katero se sumi, da je poklicna,
- izbrani osebni zdravnik,
- strokovni delavec za varnost pri delu.

Interdisciplinarna skupina strokovnjakov

- Ima sedež na KIMDPŠ
- V skupino je imenovanih več članov: specialistov MDPŠ in drugih specialistov.
- Člane skupine imenuje minister za zdravje.
- Za vsak primer predstojnica KIMDPŠ določi 3 člane:
2 specialista MDPŠ, 1 specialist področja PB.

Interdisciplinarna skupina

- Primer **vodi en član**: pregleda dokumentacijo
opravi osebni pregled
pripravi poročilo za „konzilij“

Kadar je potrebno:

- opravi ogled delovnega mesta, delovnih prostorov in delovnega okolja,
- opravi razgovor s strokovnim delavcem za varnost pri delu, izvajalcem medicine dela ali drugo osebo, ki sodeluje pri zagotavljanju varnosti pri delu
- napoti delavca na diagnostične zdravstvene storitve.

Interdisciplinarna skupina

- Tričlanska skupina sprejme skupno ugotovitev o obstoju PB.
- Oseba prejme obrazloženo ugotovitev skupine.
- Ugotovitev se posreduje tudi v register podatkov o pacientu.

V prihodnost na
izkušnjah preteklosti

**POKLICNE
BOLEZNI**

Interdisciplinarna skupina

- Osnovno vodilo so priporočila EU o ugotavljanju PB.
- Kjer se EU priporočila dopolnjujejo s slovenskimi priporočili se bodo uporabljala tudi ta.
- Na številnih področjih bodo merila dopolnjena šele z delom skupine.
- **Cilj:** oblikovanje poti obravnav in uporabnih priporočil za zdravnike in delavce.

univerzitetni
klinični center ljubljana

Ugotovitve interdisciplinarne skupine

POKLICNE
BOLEZNI

- 60 dnevni rok za ugotovitev
- PB obstaja
- PB ne obstaja
- Podan sum na PB z navodili za delavca, kaj je treba še narediti, da se sum dodatno diagnostično obravnava.

ISS o potrjeni PB poleg delavca obvesti register PB, delodajalca, pri katerem je poklicna bolezen nastala, in Inšpektorat za delo.

Obvestilo delodajalcu / IRSD

Obvestilo o **potrjeni poklicni bolezni** vsebuje navedbo:

- poklicne bolezni,
- delo, pri opravljanju katerega je PB nastala,
- vzročni dejavnik, zaradi katerega je PB nastala,
- časovno obdobje, v katerem se je delo opravljal.

Mnenje o obstoju PB je **podlaga** za uveljavljanje pravic iz OZZ in ZPIZ.

Delavec sam odloča o tem, ali in kdaj ter katere pravice iz OZZ in ZPIZ bo uveljavljal.

Odškodnine

- Potrjena poklicna bolezen še ne pomeni odgovornosti delodajalca za njen nastanek.
- Namen postopka ali dela skupine ni ugotavljanje odgovornosti delavca ali delodajalca za nastanek poklicne bolezni.

Seznam PB

- Aneks I Priporočil Evropske komisije
- RSK redno spremlja ustreznost seznama, najmanj na 5 let opravi celovit pregled.
- RSK poda ministru predlog za dopolnitev seznama.
- Seznam je zaprt.
- Nekatero boleznih, ki jih druge države obravnavajo kot poklicne bolezni trenutno niso na seznamu – ugotovitev bo mogoča šele ko se bodo uvrstile na seznam.

Pravilnik o določitvi PB zaradi izpostavljenosti azbestu

- Azbestoza-difuzna intersticijska pljučna fibroza
- Bolezni plevre:
 - Plaki parietalne plevre
 - Difuzne zadebelitve plevre
 - Benigni pleuralni izliv
- Pljučni rak
- Maligni mezoteliom plevre ali peritoneja

Azbestne bolezni ostajajo še naprej izjema – odškodninska shema.

Prve izkušnje

- Delo je zahtevno in terja usklajeno delo vseh članov.
- Do sedaj je bilo prejetih 75 vlog.
- 15 vlog je bilo zavrnenih, ker ni šlo za bolezen, ki bila na seznamu.
- Med zavrnenimi so pogoste degenerativne bolezni hrbtenice.

Prve izkušnje

Vloge, ki jih prejema komisija so različne od pričakovanih:

- nizko število vlog zaradi izpostavljenosti hrupu, bolezni kože
- med podanimi vlogami je največ primerov sindroma karpalnega kanala (33 vlog) in vnetji narastišč mišic/kit oziroma vnetij kitnih ovojníc.

Prve izkušnje

Mišično-skeletne bolezni so zahtevne za obravnavo:

- pomanjkanje analiz obremenitev gibal na del.mestih
- kriteriji za določanje izpostavljenosti so orientacijski
- pogoste rotacije zaposlenih med različnimi delovišči (kar je sicer smiseln ergonomski ukrep)
- veliko nepoklicnih dejavnikov, ki sovplivajo
- vpliv degenerativnih sprememb

Ocene tveganja

- Pomen obstoječih ocen tveganja pri ugotovitvi poklicne bolezni je omejen.
- Delovna dokumentacija in OT s katerimi smo se seznanili v postopkih obravnave vlog tveganj za poklicne bolezni in verjetnost za njihov nastanek ne opredeljujejo.
- Specifični ukrepi za preprečevanje poklicnih bolezni so redko navedeni (izjema hrup).

Ocene tveganja

- Specifične meritve ali analize, ki bi ocenile tveganja za nastanek poklicne bolezni se ne izvajajo (izjema hrup).
- Smiselno oblikovati priporočila glede izvedbe specifičnih metod ocene tveganja pri možnosti pojava posameznih PB.
- Težavno določanje stopnje izpostavljenosti kemičnim dejavnikom in dejavnikom za nastanek mišično-skeletnih bolezni.

Ogled delovnih mest

- v vseh primerih, kjer skupina po začetni obravnavi ugotovi, da bo ugotovitev poklicne bolezni potencialno mogoča,
- je ogled delovnega mesta mogoč – pri nekaj vlogah delodajalec/delovno mesto ni več obstajalo,
- dogovor za ogled je administrativno zahteven.

Ogledi delovnih mest - izkušnje

- sodelovanje z delodajalci v do sedaj prejetih vlogah je bilo dobro
- na ogledih so najpogosteje prisotni strokovni delavec za VZD, vodja proizvodnje, kadrovik – pravnik, zdravnik medicine dela
- skupina z ogledi delovnih mest neposredno krepi pomen varnosti in zdravja pri delu na delovnem mestu

Vloga zdravnika izvajalca medicine dela

**POKLICNE
BOLEZNI**

- vsi vlagatelji nimajo dostopa do izvajalca medicine dela:
 - niso več zaposlenih pri delodajalcu pri katerem se sumi, da je poklicna bolezen nastala
 - delodajalec nima (stalnega) izvajalca medicine dela
 - delavec je upokojen.

Zato je smiselna obstoječa možnost podaje vloge brez sodelovanja zdravnika medicine dela.

Vloga zdravnika izvajalca medicine dela – prve izkušnje

**POKLICNE
BOLEZNI**

- zdravniki medicine dela se vključujejo v podajo vlog in seznanjajo delavce s sumi na poklicno bolezen;
- sodelovanje zdravnika medicine dela izboljša kakovost vloge in ga je treba spodbuditi.

Kako naprej

- s pridobljenimi izkušnjami in analizo dosedanjega dela izboljšati proces dela interdisciplinarne skupine
- izboljšati kakovost vlog:
 - cilj „dobro pripravljena vloga zaposlenega z verjetno poklicno boleznijo“
 - zagotavljati dostopne uporabne informacije o samih postopkih ugotavljanja poklicne bolezni
 - z zdravniki medicine dela, sindikati in delodajalci poiskati načine kako vloge izboljšati.

Kako naprej

Zavarovanje delodajalca in zaposlenega za primer nastanka poklicne bolezni

???????

Hvala

V prihodnost na
izkušnjah preteklosti

